

JACK LONDON, ZNAMENITI AMERIŠKI PISATELJ, JE MRTEV.

Uradno preiskujejo vzroke draginje. Ljudski oderuhi se smejo in štejejo profit.

Sanja Rosa, Cal., 23. nov. — Jack London, znameniti ameriški pisatelj, je umrl po enodnevnih bolečinah. Njegov japonski sluga ga je našel nezvestnega, ko je vstopil v sobo, da ga pokliče. Poklicali so zdravnika in bolezen se je poslabšala obrnila na boljše, ki se je zopet obrnila na hujše. Drugi dan se ni več zavedel.

Jack London se je rodil 12. januarja 1876 v San Franciscu. Ko je imel leta 12, je bil London leta na kalifornijski univerzi. Zlatna mrlica se je prišla tudi v Alasko, kjer je bil malo manj kot eno leto. Zlatu mu ni bilo, ampak hotel je hotel čarobnokrasne in zlatu pokrite severne pokrajine.

Viral se je na to kot pomemben na jadralni, ki je lovila kite. Bil je Japonsko. Po enoletnem bivanju na morju se je vrnil domov. Njegova ukazateljnost mu je dala miru in "pretrepanje" je bil v državi in Kanado, da bi se ukvarjal s socialno in gospodarsko raziskavo.

V rusko-japonski vojni najdemo Londona na Daljnem vzhodu na vojne poročevalca. Ko se je vrnil, je kupil 55 čevljev dolgo japonsko "Snark" in z njo je preplaval južno morje. Na tem križanju po morju je spisal svoja najboljša dela, med katera spadajo: "The Call of the Wild", "The Sea Wolf", "The Strength of the Wolf" in "The Valley of the Moon". Našim čitateljem, ki so ljubitelji angleščine, priporočamo posebno tople "The Sea Wolf".

London je bil po svojem političnem prepričanju socialist. S svojimi deli si je postavil večji spornik. Njegova smrt ni le velika izguba za ameriško delavstvo, ampak je povzročila široko vrzel v ameriški literaturi.

Slava njegovemu spominu!

ALI BO PREISKAVA POVZROČILA, DA PADEJO CENE PREMAGA?

New York, 22. novembra. — Majtem ko državni pravdniki razpravljajo, zakaj se je podražil premog, stane tona premoga več kot dva dolarja več kot pred nekaj dnevi. Trpljenje sirovinarjev postaja tem večje z vsakim dnem, čim bolj se bliža zima.

Na stotine mož, žen in otrok je v tisti krog postopaj, ki jih grade, da poberejo vsako tresko, ki odloži, in jo nesejo domov. Kadar delavci vračajo od dela, nosijo pod pazduho butarice lesa, ki so jih nabrali na stavbiščih. Te butarice vlačijo domov, da svoje obrabljene mrazu, ker premogovni trust zahteva nezasišane cene premoga.

Na stotine delavcev, ki grade hiše za bogate postopake, je prišlo pobirati na stavbiščih lesa in odpadke. Mnogim delavcem se je vsled te britke resnice, da nekaj narobe v današnji družbi, kajti teh delavcev, ki stopajo na stotine živijo z butarico pod pazduho na voz utične železnice, razmišljajo, da premogovne družbe dajo skoraj tri četrtine od cene premoga, ki zapusti rudnik, medtem ko delavci, ki so na delu, prejmejo le eno četrtino.

Pravdniki državnega pravdnika razpravljajo, da so letos cene za premog od 2 do 5 dolarjev višje kot lani, mejtem ko je zaslužek rudarjev ostal skoraj enak lansnemu zaslužku.

Frank Burns, ravnatelj tvrdke Burns Brothers, ki je največja tvrdka v prodaji premoga na drobno, je predložil državnemu pravdniku Swannu knjige, iz katerih je razvidno, da trgovci na drobno niso odgovorni za visoke cene. Burns pravi, da mora njegova tvrdka od 31. oktobra t. l. staviti ponudbe za premog na odprtem trgu, če ga hoče dobiti od premogovniških družb. Trgovci nad robno morajo letos mnogo več plačati za premog kot lani, in difirence, ki jo plačajo več, odlože na konzumente.

Po dejstvih, ki jih je do sedaj dognal državni pravdnik Swann, je soditi, da je za podražitev premoga odgovoren premogovni trust.

Če se preiskava izvrši do kraja in ne glede, katerega zadene, potem se bo dokazalo, da gospodje, ki so podražili premog, sede v foteljih, v elegantno opremljenih sobah v Wall Streetu, kjer malomarno pušijo najfinejše smodke in sanjajo o milijonih dobička, ki jim ga prinese premog letošnjo zimo.

Premogovniški baroni ne poznajo bede, njih srce je iz kamna, ker so omanjeni od zlata.

SENATOR PROTI STAVKI.

Washington, D. C., 22. nov. — Senator Navlands, mimo katerega je najbrž šel duh časa, je pred skupnim kongresnim odborom, ki ima preiskati železniško situacijo, dejal, da je "pribežališče sile," če delavci nočejo prodati svoje duševne in telesne delavne moči za ceno, ki jim jo ponujajo kapitalisti.

Senator Newlands je predsednik skupnega kongresnega odbora in iz njegove izjave, ki jo je podal, je razvideti, da je prijatelj pravičnega razsodišča in nasprotnik pravice do stavke, če se tiče železniških uslužbencev.

Senator je šel v svoji izjavi še dalje. Dejal je, da železniška stavka ogroža civilizacijo in primerjal jo je z vojno, v kateri zagrabi vsaka stranka za orožje, da rešita spor. Njegova izjava je napravila zelo mučen vtis na poslušalece.

Pa kaj čemo! Od človeka, ki je zastopnik kapitalističnih interesov, ne moremo pričakovati, da zastopa tudi delavske koristi. Noben človek ne more služiti dvema gospodarjema in tudi noben senator ne more hkrati zagovarjati kapitalizem in delavske interese. Če hoče delavstvo, da bodo njegovi interesi zastopani v kongresu, tedaj bi moralo v zadnji volilni bitki izvoliti svoje zastopnike v kongres, in dobilo bi svoje brezstavke in potom pametnih socialnih zakonov.

ZA OTROKE NI STRELNO OROŽJE.

South Bend, Ind., 22. nov. — 15letni James M. Furry iz Walkertona je šel na lov. S sabo ni imel lovskega psa in dejal je svojemu enajstletnemu bratu Charlesu, naj gre z njim, da bo gonil zajce.

Charles ga je vbojal. Tekel je pred njim in izginil v grmovju. Naenkrat zagleda njegov starejši brat nekaj kosmatega v grmovju, ki se giblje. Bila je Charlesova kapa. James je ustrelil in zadel svojega brata v glavo, ki je obležal na mestu mrtev. Izstrelil mu je tudi oči.

Odločen nastop Ameriške delavske federacije proti sodnijskim prepovedim. Imenuje sodnijske prepovedi sodnijsko tiranstvo.

Baltimore, Md., 22. novembra. — "Ameriška delavska federacija je podala izjavo, kakeršne ni nihče pričakoval. Izrekla se je jasno, da 'delo ni lastnina' in pozivlje delavstvo, naj se ne pokori sodnijskim prepovedim, ki so izdelane na tej podlagi, pa naj pride, kar hoče.

Poročilo odbora je bilo sprejeto soglasno. Poročilo odbora eksekutivnega sveta se nanaša na sodnijsko prepoved, ki je bila izdana v državi Massachusetts, in v njem je povedana tudi zgodovina sodnijskih prepovedi v zadnjem letu. Ponovljena je zgodovina nečuvnega sodnijskega diktatorstva. Konvencija je vrgla rokavico sodnikom pred noge in izrekla je, da mora biti konec sodnijski tiraniji.

Poročilo priporoča: "Vaš odbor priporoča, da se smatra vsako sodnijsko prepoved, ki ima opraviti z delodajalcem in delavcem in ima za podlago izrek 'delo je lastnina', za uzurpacijo in naj se jo ne vboja, pa naj pridejo posledice, kakeršne hočejo.

Prvi udarec proti osemurnemu delavniku?

Kansas City, Mo., 22. nov. — Zvezni okrajni sodnik William C. Hook, je proglasil Adamsonov zakon za osemurni delavnik protustavnikom.

Podučil je sodnijske upravitelje Missouri, Oklahoma Gulf železniške družbe, ki so vprašali za sodnijsko prepoved proti osemurnemu delavniku, naj pomagajo vladi, da pride zadeva hitro pred najvišje sodišče za končno odločitev. Povabijo naj zastopnike vseh železniških družb, da se udeležijo zaslišanja pred najvišjim sodiščem.

To je bil tudi predlog vlade, da naj se zavrže prošnja za sodnijsko prepoved, da se odpravijo dolge, nepotrebne in zavlačevalne razprave, vsled številnih tožb, ki so bile uložene.

Pričuje se, da zadnjo besedo spregovori najvišje sodišče še pred 1. januarjem, ko ima zakon stopiti v veljavo.

Železniška družba je vložila prošnjo za sodnijsko prepoved šele včeraj in danes je sodnik izrekel že svojo razsodbo. Vsled tega hitrega postopanja ne smatra nobena stranka razsodbe za zmagalo ali poraz, ampak vidita v nji to željo, da stvar hitro reši najvišja instanca.

Kompanije dajejo delavcem posneto mleko, zase pa obdrže smetano.

Chicago, Ill., 22. novembra. — Buržoazni listi poročajo, da je klarski trust naznanja deset odstotno povišanje mezd, ki stopi v veljavo z dnem 15. decembrom. Prizadetih bo 200,000 delavcev in na leto bo trust izplačal približno \$20,000,000 več na mezdi.

Trust je prav pred kratkem povišal ceno pri toni železniških tirnic za pet dolarjev. Lani ob tem času je bila cena kviško tudi za pet dolarjev, tako, da je poskočila v celem letu za deset dolarjev pri toni. Trust je podražil izdelek za več kot 30 odstotkov pri toni, medtem ko je pa delavcem primaknil le za nekaj odstotkov. Kar je trust dal z eno roko, je vzel z drugo.

Prostovoljno povišanje mezd ima še drug namen. Če trust pride na dan s prostovoljnim povišanjem mezd, imajo trustovski listi priložnost, da delavcem pripovedujejo, da njih gospodarji po očetovski skrbnosti in se naj varujejo delavskih agitatorjev, ki jim prinašajo nesrečo in jih hujšajo, naj se spuntajo proti svojim gospodarjem. Tako trust skrbi, da se delavci ne organizirajo in se zadovoljijo z drobtinami, ki jih trustjani njim mečejo kot miloščino.

Mogoče pride do splošne stavke v krojaški industriji.

New York, 22. novembra. — Sto rezačev pri tvrdki H. Lissner, ki izdeluje hlače in je največje podjetje te vrste na svetu, je zastavkalo. Ta stavka mogoče naznanja splošno stavko v krojaški obrti v New Yorku.

Tako razsodbo je podala najvišje sodišče države Massachusetts in ima svoj vir v razrednem interesu; to je uzurpacija in tiranija. Svoboda je prišla, ker so ljudje verjeli, da služijo Bogu, če se zoperstavijo tiraniji; tako kot je svoboda prišla, tako jo je treba tudi čuvati. Kraljev se ni vbovalo in sme se jim odpovedati pokorščino; dostikrat so pa kralje tudi odstavlili. V takih slučajih ni vbojati sodnikov in jih je treba obtožiti.

Ameriška delavska federacija je s to izjavo jasno izrekla, da ni treba poslušati sodnikov, ki izdajajo sodnijske prepovedi na podlagi izreka, da je 'delo lastnina'. Kakšen učinek bo napravila ta izjava na tiste sodnike, ki so bili vedno na uslugo podjetnikom, in na organizirano delavstvo, bo pa pokazala prihodnost.

Chicago, Ill., 22. nov. — Porotniki so proglasili kapitana George Wellington Streeterja nekrivim, ki je bil obtožen, da je streljal na detektivskega saržanta William Freemana z namenom, da ga usmrti.

Ko je župan proglasil nedelje suhe, je kapitan Streeter na svojem 'Jeserakem distriktu', o katerem trdi, da ne pripada k državi Illinois, točil pivo. Neko nedeljo je vdrila policija na njegov 'Jeseraki distrikt' in izvršila nanj napad po policijski metodi. Streeter se je branil in pri tem obstrelil detektivskega saržanta.

Streeter je bil aretiran in obtožen tatkega hudodelstva. Včeraj posno popoldne je porotna obravnava sanj končala ugodno.

San Francisco, Cal., 23. nov. — V Kaliforniji so sedaj glasovi prešeti. Demokratični elektor, ki ima najmanj glasov, je dobil 1,242 glasov več kot tisti republikanski elektor, ki je dobil največ glasov. Izvoljeni so torej vsi elektorji za Wilsona.

London, 23. nov. — Britska bolniška ladja "Britannic", najnovejši in največji parnik White Star črte, je zadel v Egejskem morju na mino ali je bil torpediran. "Britannic" se je pogresnil in z njim je šlo do petdeset oseb na dno.

Parnik je bil dolg 850 čevljev, širok 94 čevljev in je nosil 47,000 ton.

Dunaj, 23. nov. — Krajova je bila vrzeta po kratki bitki. Rumunji so se umaknili na obeh straneh reke Alt. Rumunski napadi severno od Campolunga so ponesrečili.

Petrograd, 23. nov. — Na kavkaški fronti so Turki napadli naše čete pri Ognotu. Bitka se nadaljuje. Turki napad na Sultanabad je ponesrečil.

Splošen položaj.

RUMUNJA: Zadnje večerjanje vesti iz Berlina se glase, da se avstro-nemške čete naglo pomikajo po valaški ravnini v dveh kolonah proti jugu in iztoku od Krajove. Rumunska armada med Orkavo in Kalafatom, ki sestoji iz dveh armadnih zborov, je izročila zavezništvo ali uničenju. Ena avstro-nemška armada se bliža Piatri, kjer se križajo glavne rumunske železnice proti severu in jugu; to mesto je južno od Slatine in kakih 95 milj od Bukarešte. Druga armada pa drvi proti Donavi. Iz tega sledi, da je zapadni del Rumunske izgubljen. Iz Bukarešte ni tudi včeraj bilo nobenega poročila. Namesto tega nadaljuje Petrograd poročila o nadaljnjem umikanju Rumuncev. V Londonu tudi ne tajijo resne nevarnosti, ki preti Rumuniji po padcu Krajove, tolažijo se pa, da bodo Rusi in Rumunji poskrbeli za močnejšo obrambo Bukarešte. Iz uradnih vesti je razvidno, da je Falkenhayn napredoval 60 milj v petih dneh, odkar je prodril na planjavo Valahije, torej je naredil 15 milj na dan. Ako pojde v tej meri naprej, bodo Nemci v osmih dneh v Bukarešto. Iz Dobruže ni nobenih uradnih poročil.

VREME.

Vremenski urad naznanja, da bo v četrtek v Chicago in okolici nestanovitno vreme, hladno in dež, za petek obeta lepo in hladno vreme.

V Illinoisu bo v četrtek hladno in oblačno, v vzhodnem delu države bo dež. V petek bo v splošnem lepo vreme in hladno.

V teku zadnjih 24 ur je kazal toploter v Chicago največ 46 in najmanj 39 stopinj nad ničlo.

Nemške in avstrijske čete se vale v Rumunijo.

SEVERNO OD BITOLJE SE RAZVILA NOVA BITKA. — NA ZAPADNI FRONTI SE VRŠE MANJŠE LOKALNE PRASKE. — NA VZHODNI FRONTI BOJUJEJO TOPNIČARJI DVOBOJ. — TALIJANI POROČAJO O "USPEHU."

Odpor Rumuncev postaja slaboten.

ČADNJE VESTI.

Chicago, Ill., 22. nov. — Porotniki so proglasili kapitana George Wellington Streeterja nekrivim, ki je bil obtožen, da je streljal na detektivskega saržanta William Freemana z namenom, da ga usmrti.

Ko je župan proglasil nedelje suhe, je kapitan Streeter na svojem 'Jeserakem distriktu', o katerem trdi, da ne pripada k državi Illinois, točil pivo. Neko nedeljo je vdrila policija na njegov 'Jeseraki distrikt' in izvršila nanj napad po policijski metodi. Streeter se je branil in pri tem obstrelil detektivskega saržanta.

Streeter je bil aretiran in obtožen tatkega hudodelstva. Včeraj posno popoldne je porotna obravnava sanj končala ugodno.

San Francisco, Cal., 23. nov. — V Kaliforniji so sedaj glasovi prešeti. Demokratični elektor, ki ima najmanj glasov, je dobil 1,242 glasov več kot tisti republikanski elektor, ki je dobil največ glasov. Izvoljeni so torej vsi elektorji za Wilsona.

London, 23. nov. — Britska bolniška ladja "Britannic", najnovejši in največji parnik White Star črte, je zadel v Egejskem morju na mino ali je bil torpediran. "Britannic" se je pogresnil in z njim je šlo do petdeset oseb na dno.

Parnik je bil dolg 850 čevljev, širok 94 čevljev in je nosil 47,000 ton.

Dunaj, 23. nov. — Krajova je bila vrzeta po kratki bitki. Rumunji so se umaknili na obeh straneh reke Alt. Rumunski napadi severno od Campolunga so ponesrečili.

Petrograd, 23. nov. — Na kavkaški fronti so Turki napadli naše čete pri Ognotu. Bitka se nadaljuje. Turki napad na Sultanabad je ponesrečil.

Pariz, 22. nov. — Poveljništva iztočne armade v Solunu poroča: Severno od Bitolje se razvija nova bitka v črti, ki drži od Snegovca, tri milje severno od Bitolje, do hriba št. 1050, ki leži kakih trinaest milj severnoiztokno od zadnjega mesta. Nemei in Bolgari kažejo energičen odpor. Ujeti smo nadaljnjih 500 mož sovražne armade.

Solun čez Pariz, 22. nov. — Srbsko poveljništvo poroča: Kljub trdovratnemu odporu sovražnika napredujejo naše čete proti severu in včeraj so okupirale vas Rapsč. Severno od Suhodola so srbske čete premagale Nemei in jih poglnele v nagel beg. Veliko številno ujetnikov in precejšen bojni plen nam je prišel v roke. Sovražnik je ostavil za seboj veliko množino streliva in inženirskega materiala.

Berlin, 22. nov. — (Uradno). Med jezerom Presba in reko Cereno dela sovražnik poskuse, da bi se približal naši novi fronti. Srbski napadi na fronti ob Moglenici, se niso obnesli. Na ravnini ob reki Strumici so se vršili spopadi med poizvedujočimi posadkami.

KRAJEVNI BOJI NA FRANCOŠKEM.

Pariz, 22. nov. — (Uradno). Dan je potekel nekam mirno na vsi fronti. Bila je običajna kanonada, toda brez infanterijskih bojev. Aktivnost artilerije je bila zlasti močna v okolih Sadiciela in Douaumonta pri Verdunu. Naši letalci so imeli več zračnih spopadov, ki so se večinoma uspešno obnesli. Več (Dalej na 3. str., 1. kol.)

začeli kazati roge zavezniški severno od Bitolje. Iz Soluna poročajo, da se Bolgari-Nemei energično ustavljajo in razvija se nova bitka od Snegovca do hriba št. 1050, ki leži kakih 13 milj severnoiztokno od Bitolje. Nemški kritiki pravijo, da radi zamenjajo Bitoljo za Krajovo, čeprav je prvega tudi škoda.

NA OSTALIH FRONTAH se vrše večidel artilerijski boji, odnosno krajevni spopadi brez kakih izjem.

POLOM RUMUNSKO DEFENZIVE.

Berlin, 22. nov. — (Uradno). Na istočni rumunski fronti so se vršili le manjši krajevni spopadi. Na južnozahodni fronti so naše in avstrijske čete okupirale Krajovo včeraj popoldne, kjer je bil do zdaj sedež poveljništva prve rumunske armade. Avstro-ogrške čete so odbile več močnih, rusko-rumunskih napadov severno od Campolunga. Ob reki Alt so naše čete okupirale več važnih krajev in utrjenih hribov. Iz Dobruže ni nobenega poročila, razen da je sovražnik bombardiral Cernavodo in Konstante. Naši letalci so bombardirali železniško zgradbo blizu Bukarešte.

Petrograd, 22. nov. — (Uradno). V dolini Alt na sedmogrski fronti nadaljuje sovražnik svoje napade s običajno silo. Rumunji se polagoma umikajo pod pritiskom sovražnika proti jugu. V dolini Jind so se Rumunji umaknili v okolih Filijaša. Položaj v Dobruži je neizpremenjen.

NOVA BITKA V JUŽNI SRBIJI.

Pariz, 22. nov. — Poveljništva iztočne armade v Solunu poroča: Severno od Bitolje se razvija nova bitka v črti, ki drži od Snegovca, tri milje severno od Bitolje, do hriba št. 1050, ki leži kakih trinaest milj severnoiztokno od zadnjega mesta. Nemei in Bolgari kažejo energičen odpor. Ujeti smo nadaljnjih 500 mož sovražne armade.

Solun čez Pariz, 22. nov. — Srbsko poveljništvo poroča: Kljub trdovratnemu odporu sovražnika napredujejo naše čete proti severu in včeraj so okupirale vas Rapsč. Severno od Suhodola so srbske čete premagale Nemei in jih poglnele v nagel beg. Veliko številno ujetnikov in precejšen bojni plen nam je prišel v roke. Sovražnik je ostavil za seboj veliko množino streliva in inženirskega materiala.

Berlin, 22. nov. — (Uradno). Med jezerom Presba in reko Cereno dela sovražnik poskuse, da bi se približal naši novi fronti. Srbski napadi na fronti ob Moglenici, se niso obnesli. Na ravnini ob reki Strumici so se vršili spopadi med poizvedujočimi posadkami.

KRAJEVNI BOJI NA FRANCOŠKEM.

Pariz, 22. nov. — (Uradno). Dan je potekel nekam mirno na vsi fronti. Bila je običajna kanonada, toda brez infanterijskih bojev. Aktivnost artilerije je bila zlasti močna v okolih Sadiciela in Douaumonta pri Verdunu. Naši letalci so imeli več zračnih spopadov, ki so se večinoma uspešno obnesli. Več (Dalej na 3. str., 1. kol.)

Izkušaj dnevno razen nedelj in praznikov.
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Cena oglašev po dogovoru. Reklami se ne
vračajo

Narodnina: Zedinjene države (vključno
Češka) in Kanada \$5 na leto, \$1.50 na pol leta
in 75c na tri mesece; Čile in Argentino
\$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.15 na tri
mesece.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National
Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENE NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Češka
and Canada) \$5 per year; Čile and
foreign countries, \$4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Telefon Lawndale 4635.

Kdo je plačnik? — Ljudstvo!

Po končanih volitvah zopet čitamo to vprašanje in odgovor v buržoaznih listih, ko so železniške družbe pričele boj proti Adamsonovemu zakonu za osemurni delavnik. Buržoazno časopisje se navadno ne briga, kaj plačuje ljudstvo, ampak rado pripoveduje ljudstvu pravljice o milijonarjih, katerim gori srce za ljudstvo, da žrtvujejo svoje teško "pristojne" milijone za ljudski blagor. Zato se postaja sumljivo, da buržoazno časopisje prav sedaj povdarja, da bo ljudstvo plačalo troške za osemurni delavnik, in vprašati je treba, v čigavem interesu ponavlja buržoazno časopisje venomer, da bo ljudstvo plačnik. Ali ponavlja to frazo v ljudskem interesu? Ali je sploh že kedaj zagovarjalo buržoazno časopisje ljudske koristi in je kritiziralo one krivce, ki so povzročili, da je bilo ljudstvo plačnik? Če bi buržoazno časopisje kaj takega storilo, izneverilo bi se svoji nalogi, izdalo bi koristi tistih, ki jih ima zagovarjati, in povedati bi moralo, da kapitalizem povzroča da je ljudstvo plačnik.

Z venomer ponavljajočo frazo, da bo ljudstvo plačalo troške za osemurni delavnik, hoče odvrti ljudstvo od spoznanja resnice in ga pridobiti za interese železniških kraljev.

Seveda je ljudstvo plačnik! To priznamo tudi mi. Ali ljudstvo ne bo le plačalo troške za osemurni delavnik. Ljudstvo plačuje še marsikaj drugega kot troške za osemurni delavnik, ki so v primeri s tem drugina tako majhni, da jih skoraj ni vredno omeniti.

Ljudstvo plačuje n. pr. obresti od vodenih železniških delnic. Te obresti romajo v žep železniškim kraljem in zmanjšajo precej čedno vsotico milijonov na leto.

Ljudstvo je plačnik za železniške banke, za katere gospodje v Wall Streetu izdelajo načrte, da spravijo železnice pod svojo oblast.

Ljudstvo plača obresti od vseh železniških delnic in zadolžnic troške za pomaganje voz na železnicah, skode, ki jo povzroči vsaka železniška nezgoda.

Ljudstvo je plačalo vsako železniško trčenje, vsak prug in vsak žebelj, ki je zabij vanj, da drža železniško trčenje.

Ljudstvo je sploh plačnik za vse, kar se potrebuje na železnici za vzdrževanje železniškega obzora.

Ljudstvo plača vsak cent, ki ga vzamejo mesetarji, pekarni, spekulantje med resničnimi produkti in troški in umetno stvarjenemu ceno za vsake produkt od pesnice do najzgodnejega orodja.

Ljudstvo mora plačati klateže, samokrese, piške, smodnik in kroglice, da napeti klateži streljajo natančno.

Ljudstvo je plačnik za demante, smaragde in rubine, s katerimi se železniški bogati digne. Kupuje jim avtomobile, korpice, črke, klopčke in podobne stvari.

Ljudstvo je plačnik za pojedila bogatih voznikov, za letne in letovske cene, za vsake, kar živijo in živijo delci, in podobne stvari.

Ljudstvo plačuje troške za vso, kar je potrebno za osemurni delavnik, ki so v primeri s tem drugina tako majhni, da jih skoraj ni vredno omeniti.

Buržoazno časopisje ne pove, da je ljudstvo tudi za te troške plačnik, toda le kaže, da bo plačalo troške za osemurni delavnik. In buržoazno časopisje ima svoje vloke, da se le pri gotovih troških laska ljudstvu kot plačniku. Če bi buržoazno časopisje povedalo ljudstvu, kaj vse plačuje, bi mečansko družbo kmalu vrag vzel in seveda z njo kapitalizem tudi.

Če pridemo do spoznanja, da je v sedanji družbi ljudstvo plačnik za vse, moramo torej stremiti za tem, da se družba spremeni. Ljudstvo naj nosi svoje troške, tisti, ki ne koristijo človeški družbi, naj bodo pa plačnik za svoje potrebe. V današnji človeški družbi ne moremo izvršiti tega, če tudi kade s kadihom in pojejo slavo-speve današnji civilizaciji.

Da ljudstvo ne bo plačevalo računov za zajeduhe, je treba spremeniti obstoječi kapitalistični način proizvodnje v socialističnega. Ta sprememba pa ne bo prišla sama od sebe; treba je zanj delati, učiti je treba ljudstvo, da zna ločiti laž od resnice. Le vztrajno, dobro preudarjeno organizatorično in agitatorično delo, v zvezi s podukom o kapitalizmu in socializmu, bo povzročilo spremembo v ljudstvu, da bo ljudska večina dejala nekega dne: Dolgo časa je ljudstvo bilo plačnik za vse, od danes naprej bo pa plačevalo le svoje potrebe.

V Avstriji imajo novega cesarja.

Na Dunaju pravijo, da smrt "starega" ne bo nič vplivala na politični položaj v Avstriji niti na položaj vojne nemških zaveznikov.

Dunaj, 22. nov. — Smrt Franca Jožefa je bila uradno naznanjena danes ob treh zjutraj. Čeprav je novica povzročila veliko senzacijo ne le v Avstriji, temveč po vsi Evropi, izjavljajo v tukajšnjih uradnih krogih, da ne bo izprememba na prestolu nič vplivala na politične razmere in stanje vojne. Dneva za pogreb še niso določili; truplo bo najbrž ležalo na javnem mrtvašnem odru več dni.

Nadvojvoda Karl Franc Jožef, pranečak pokojnika, je bil danes proglašen za novega avstrijskega cesarja. Novi cesar je star 29 let in pravico do prestola je dobil še le, ko je bil predlani ustreljen Franc Ferdinand v Sarajevu. Franc Karl je do zdaj poveljeval avstrijski armadi na fronti v Karpatih.

Na Dunaju, v Budapešti in po vsi Češki so pojačali polieijo in vojaštvo, da prepreči izgrede političnih nemirnežev (!), če bi skušali izkoristiti cesarjevo smrt v svoje agitacijske namene. Velike množice ljudstva so se valile že rano zjutraj po dunajskih ulicah, toda vladal je red in mir. Vsa Avstrija in Ogrska je v črnih zastavah. Ministrstva na Dunaju in v Budapešti sta se sešla v izredni seji. Ogrski ministrski predsednik Tisza je prišel danes na Dunaj. K pogrebu prideta nemški cesar in holgarski kralj.

Tukaj so mnenja, da je cesarjevo smrt najbolj povspestil atentat na grofa Stuergha, ki je bil ustreljen zadnji mesec. Stuergh je bil njegov osebni prijatelj in nasilna smrt zadnjega je Franc Jožefa delo podrla. Ravno v trenutku, ko se je raznesla vest o cesarjevi smrti, je bil izdan uradni buletin, da je padla Kraljova v Rumuniji. Ljudje torej niso vedeli — seveda vsi ne! — ali bi žalovali ali bi se veselili (!).

London, 22. nov. — Tukajnje časopisje je že zjutraj obširno poročalo o smrti avstrijskega cesarja, toda vzdržalo se je vsake osebnosti kritike. Navajalo je le tragične dogodke iz monarhovega življenja.

Pariz, 22. nov. — Posebne izdaje jutranjega časopisja, ki so objavile Franc Jožefovo smrt, so dozdaj vse ostre komentarje. Tako na primer je pisal "Matin": "Nesrečni stari, kateri je 68 let nosil dvojno kruno, je odšel brez dolgo, 86 let. Prezgodaj je odšel smrt, ker zdaj ne bo videl prihajajoče ure mascevanja za zločine, za katere bo on nosil večno in zgodovinsko težko odgovornost in pečat zločince. Toda strah pred kaznijo ga je moral zalezovati zadnje dni, če je sploh imel še kaj čuta — on, ki je hladnokrvno gledal celo vrsto najhujših katastrof, ki jih je

ARCHDUKE CHARLES FRANCIS JOSEPH

Zgoraj sta novi avstrijski cesar Karel Franc Jožef in nova avstrijska cesarica Zita. Zdolaj je stari Franc Jožef, ki je odšel k veliki armadi, kamor morajo vsi cesarji, bogatini in siromaki, kar dokazuje, da nima nihče pravice pravi-jati si oblast, da vlada nad drugimi.

usoda kupčila nad njegovo rodbino in državo. Ironija usode! Če bi bil odšel tri leta prej, bi bil svet že pozabil na njegovo strahopetnost, egoizem in hinavstvo, razen če bi se ga bili še spominjali v zasebnem in javnem življenju Avstrije, kjer je nagromadil nebroj nesreč. Takrat bi ga bili mogoče pomilovali. Ampak pravica ni hotela, da bi bil Franc Jožef prevaril svet in si prilastil čast, katere ni zaslužil. Dočakati je moral dneva, ko je odšel iz sveta ob uri strašnega krvoprelitja in svetovne groze, kar je značilno za njegova zločinska dejanja.

ANGLIJA BO VREGLA ŠE EN MILJON MOŽ V ŽRELO VOJNE.

Danes je prišel s holandskim parnikom iz Evrope Fred. Palmer, edini ameriški korespondent, kateremu so zavezniki dovolili, da je zastopal ameriško časopisje na zapadni fronti. On pravi, da bo vojna trajala najmanj še eno leto in da je Anglija pripravljena žrtvovati še en milijon mož na bojnem polju, če bo treba.

"Rumunska kampanja" — je rekel Palmer — "je igrala odločilno vlogo v trajanju vojne. Spočetke so bili Rumuni zelo svoje-glavni in niso hoteli poslušati navesta zaveznikovih poveljnikov. Ko so se pa morali umikati, so bili seveda pripravljeni na vsak nasvet in veselo so pozdravili vsi sto francoskih častnikov, ki so prišli na Rumunsko z namenom, da organizirajo neizkušene čete proti izurnjeni nemški armadi in njene-mu poveljstvu. Ostalo pa zavisi od Rusije, kako hitro bo mogla poslati strelivo in druge potrebščine v Rumunijo, kakor tudi svoje čete.

Zaveznikiška ofenziva na Franco-skem se bo nadaljevala vso zimo. Kadarkoli bo dopustilo vreme, bodo Francozi in Angleži nastavili morilni zator topniškega ognja — dvojni, trojni in četverni zastor in njihova infanterija bo odčesnila drugo miljo ali več od nemške fronte in ugrabila nadaljnji tisoč ali več ujetnikov. Napadi za par sto jrdov fronte so ali iz mode. Zavezniki vedo, da so izgube pri napadih na veliko relativno manjše in torba ujetnikov je pa večja.

Ko pride spomlad, bodo Franco-zi in Angleži nadaljevali večje ofenzive in ravno takoj Italijani. Če bodo imeli Rusi dovolj muni-cije, da lahko ponovijo nekaj takega, kar so vsrili letos v Galiciji in Voliniji, mora vsekakor po-čiti nekeje na frontah centralnih sil; ako pa ne počti, tedaj bodo za-vezniki nadaljevali vojno še dra-go leto. Neme- so namenjeni vzda-zeviti elastično fronto na Franco-skem — kakor je razvidno iz pogovorov z nemškimi ujetniki — to je fronto, na kateri bodo An-gleži in Francozi drago plačali vsako priobitev. Toda "elastična" fronta, na kateri je padel

EMPEROR FRANCIS JOSEPH

Thiepval, Douaumont in Vaux, se ne more vzdržati dolgo časa. Na Angleškem in v Franciji ne manj-ka volje niti denarja za vojno. Anglija danes producira ogromno zalogo bojnega materiala. Samo tovarne za eroplane izdelajo vsak teden 105 eroplanov za na fronto. Bitke v okolišču Somme so ne-kaj tako grozne, da jih ni mo-goče popisati. Po mojem mnenju je moral do zdaj pasti poldrugi milijon mrtvih in ranjenih na obeh straneh. Kadar so najhujši arti-lerijski bombardamenti, takrat je najmanj 6000 topov v akciji."

DELAJSKE VESTI.

Družba plačuje zvesto sužnje.

Appleton, Wis., 22. novembra. Stavka je hudo zadela Interlake Pulp and Paper kompanijo, ki je končala s porazom za družbo.

Zdaj je družba razdelila med 36 uslužbencev \$20,000, ki niso stavkali. Največ je dobil superin-tendent in sicer \$600. Med usluž-benci, ki niso stavkali, so bili predelavei in pisarniško osebje. Pravih delavcev, ki opravljajo težko delo v tovarni, je bilo med njimi prav malo.

Stavka je končana.

Linton, Ind., 22. novembra. (Iz-virno poročilo). — Stavka v ro-vih Vandalia družbe je končana. Rudarji so zastavkali, ker je dru-zba hotela odpraviti karbidne sve-tilke in vvesti mesto njih elektri-čno luč. Dosegel se je sporazum in sicer na ta način, da v glavnih hodnikih sveti električna luč, na svojem prostoru pa rabi rudar karbidno svetilko. Kdo je zmagal, mi sidiijo prireditelji delavci.

Rovi zdaj vsi obratujejo; izve-ri so le tisti rovi, pri katerih pri-manjkuje železniških voz. Glas gre po okolišč, da se stelo lahko dobi, zaslužek je pa odvisen od prostora in delavca. S temi besedami se ne vabi nikogar v ta kraj. — Poročevalec.

Organizirani delavci podpirajo pekovski pomočnike.

Newark, N. Y., 22. novembra. Delavski strokovne organizacije so napovedale vojno pekovskim mojstrom, ki delajo z neorganiziranimi pekovskimi pomočniki.

Poslale so poseben odbor, ki je obiskal trgovce in jim priporočil, naj kupujejo kruh od pekovskih mojstrov, ki pečejo kruh z unij-sko znanjo, ki garantira, da ga pečejo organizirani pekovski de-lavci.

Agitacija je imela uspeh in pet družb je izjavilo, da prizna dela-avske zahteve kot upravičene.

DOPISI.

Denver Colo.

Malo kdo se oglasi iz naše na-selbine, dasi ni tako majhna, ka-kor je malo čuti od nje. Vzrok je menda nebržnost do samih se-be, kar povzroča tukajšnja smrd-ljiva "šmeleca" in pa suša, ki oh-vljuje državo Colorado. Nikdo se ne oglasi o našem položaju in razmerah, ki so pri nas. Zato pro-sim brata urednika naše Prosvete, da bi natisnil teh par vrstic. Kakor drugod, tako tudi pri nas, nas tlačijo draginja, kot še nikdar prej. Seveda, dokler bomo imeli kapitalistično vlado, sploh ne mo-re biti drugače, ker kapitalisti še nikdar niso delovali za drugo, kot za svoj lastni žep.

Rojaki naše naselbine se do se-daj niso brigali za izboljšanje svo-jega položaja. Naša naselbina je dovolj močna, da bi si zgradila svoj Slovenski Dom in še marsi-kaj zraven.

Tukaj je, kakor je meni znano, okrog 7 slovenskih podpornih društev in nekaj hrvatskih in srb-skih. Torej potrebujemo primerne dvorane, kjer bi se shajali k se-jam in kjer bi lahko priredili raz-na predavanja in da bi nam služi-la sploh v izobrazbo brez stra-nkarstva. Kakor se zadnji čas ču-je, se nekaj giblje med nami; ne-katerim rojakom je menda zadnji čas postalo dolg čas po starokraj-skih "gaspudih," zato računajo, če bi mogli enega sem dobiti in kako da bi sezidali cerkev. Seve-da je glavno vprašanje denar, no pa mogoče jim John D. pomoli kak capak, ako mu sporoče svojo namero.

Rojaki, sobratje, prijatelji, pre-mislite predno nadaljujete z zida-vo cerkve: ali bi ne bilo boljše si postaviti svoj dom, svojo sloven-sko dvorano?

Ali se nam ne bi ista izplačala (mislim dvorano) in ali ne čuti-mo potrebe po dvorani? Kaj pa cerkev, kake koristi bi bili delčni od nje? Nobene in zopet uobene, saj znamo izkušnje. Do sedaj smo bili še kolikor toliko složni, ko pride pop v naselbino, z njim pri-de navadno razpor in boj boče tu-kaj. Ako vam je ljubi mir, tedaj ne dopustite, da bi prišel kaliti ga kak verski fanatik in zastrupljal našo naselbino. Vsi, kateri ste za-to, da ostane mir in da se povspe-kuje svobodomiselnost vstanite, kot eden in recite proč z cerkvi-jo!

Živela svoboda! Naprej za Slo-venski dom!

Erazem Gorshe.

Franklin, Kans.

Nameril sem se malo poročiti o tukajšnjih razmerah. Kar se ti-če, še ni prelahko, dela se vsaki dan, zaslužek je pa odvisen od de-lavca in prostora. Premog je vi-sok dva čevlja osem palev, do tri čevlje in štiri palev. Vode v rovih ni, ampak so suhi. Za de-lom hoditi sem ne svetujem niko-mur, ker so vsi rovi prenapolnje-ni. Tukaj odpirajo, oziroma kop-ljejo dva nova navpična rova, št. 30 in 31 Central Coal & Coke Co.

Spomladi se bo začelo s polnim obratom. Govori se, da namerava dotična družba odpreti še dva na-daljša rova tu v Franklinu.

Rojak John Zagar, ki je — kor je bilo že poročano v Prosveti — ustrelil svojo ženo in obsta-lil najmlajšega svojega otroka, roko ter ga tako pobabil za v-življenje, je bil od poročnega s-dišča v Girard, Kans. obsojen dosmrtno ječo. Vložil je priziv novo obravnavo in navaja kot rok srečno bolezen.

Dobro je, da je svet tako ur-jen, da pridejo za žalostnimi d-godki tudi veselji. Eden takih ve-lih dogodkov je bila poroka Rojaka John Kogovskega z gospo Josipino Falle, ki se je vršila d-11. novembra. Poroka se je vr-la v soboto v Frontenacu, gos-ja v nedeljo na domu neveste tete Mrs. M. Pirnat na Frank-ponavljjanje iste pa en teden neje 19. novembra. Tovariši družice so bili Julius Pirnat, Louis Pistonik, pa gospici Fra-ces Lipoglav in Fanny Doran-šek. O polnoči, ko je nevesta o-ložila venček, smo zapeli pod va-stvom pevovodje — hočem re-pleharja Pogorela, tisto lepo v-rodno: "Venček na glavi se bi-ka ti iz kitice."

V kuhinji ste kraljevali gos-Terezija Dermal in Rosie Tref-in verjemite mi, da to nekaj p-meni! (Jaz že verjamem! o-pom. ured). Pomirile ste vse v-tranje nemire in bi bile gotovo dovoljile celo sladkosnedne-geljčke. — Kljub ledeni mimi-otski zimi, ki je živžvala ok-rvoglov, so evetele na tizah nek-duhteče evetke, načakarji so-pridno prilivali — ne evetlice-ampak nam. Dasi je danes Ka-sas suha, vendar ni manjkalo v-krih dohot v vseh poželjen-vrednih oblikah.

Rojaka Louis Karlinger in Verhole izvaljala sta iz svojih-štrumentov tuke božanske me-dije, da me še danes podplati-bljjo. Pa ne-mislite, da me sr-fo radi melodij, ampak vsled t-ga, ker so čevlji podplate izgu-bili in sem se moral poslužev-svojih lastnih podplatov, Adam-vega patenta.

Naše slovenske pečlarje opo-za-jam, naj bodo skrajno pre-vil ker nekevilno zanj je nastavl-nih po kansaskih planjavah, naših zalih pečlarie. Jaz sicer-trikrat na dan slovensko izjavim "Hurray for liberty! & safe-first!" Kljub temu pa se izog-ljem zanj naših ljubeznivih k-se da.

Kteri pa se vseeno namerava-dati vjeti v zanjke, naj to sto-jo brž ko mogoče, da bomo im-kaj več takih oheeti. Ne pozabi-naj tudi povabiti pl. Gajžlo, se ne bo jezil in zastoj sv-"luftki" mazal.

Še to moram povedati, da-proti koncu "oheeti" Rev. A. blagoslovil vse navzoce in bral v-hvalno mašo, ker so v sosedni-Missouri zmagali mokači, k-znači, da ostane tudi v prihod-ni naš Kansas tako "suh", kot je l-dozdaj.

Rud. Kos.

Seattle, Wash., 22. novembra. G. C. Burrisa so aretirali, ko j-na sodišču sedel kot porotnik, ne plačuje svojih ženi deset dol-jev na teden podpore.

Coleraine, Minn., 22. novembra. 34letni Jerry Zessel je bil na lov v obližju Oliver Iron Mining dr-žbe na obrežju jezera Trout, njegovi družbi so bili še trije u-govi rojaki. Naenkrat je po-strel, Zessel je zakrčlil in njegov-tovariši so tekli k njemu, da val-jo, kaj se je zgodilo. Kroglja z-zadela Zessela v hrbet in mu i-stopila na prsni.

Njegove tovariše so aretirali. Bili so na lovu brez oblastven-dovoljenja.

LISTNICA UREDNIŠTVA

C. O., Clinton, Ind. Nagajci b-karski škrt napravil je v Vaš-vabilu na veselico iz posetnikov-poseselnike. Če bi bil značen z-pod tiskarski škrt to storil bi v-resniji, ne samo na rajprij, in-bi nič rekli in gotovo bi se rali-ne branil, tudi uredniki ne. Tak-ne povabil, da bo društvo "su-popravimo, da bo društvo "su-denček pod Skalo," postorilo v-postreglo vsem posetnikom ves-li-ee — ne samo onim, ki so pose-tniki.

Društvom in dopisnikom. Mu-go naznanil in več dopisov, morali radi pomankanja pro-stra odložiti. Ko bo mogoče, pa-ra odložiti. — Pozdrav!

Evropska vojna in ve- sti iz inozemstva.

(Nadaljevanje iz prejšnjega)

evropskih evropanov je bilo videti. Vse podli napadeno na tla in eden od avijatikov je dobil težke poškodbe, a kljub temu je priplul na našo fronto.

London, 22. nov. — (Uradno). — Včeraj je včeraj močno bombardiral našo fronto na obeh straneh. Sovražni ogenj je bil posebno hud južnoistočno od Glandesurta. Naši evropani so vsa oprema kooperirali z našo artilerijo. Dva letalca pogrešamo.

Berlin, 22. nov. — (Uradno). — Včeraj so včeraj organizirali napad v okolici Serre, toda naš artilerijski ogenj jih je razpršil. Naši vojski so z dobrimi uspehi udarili v angleške zakope prejšnjega noči od kanala La Basse.

PLASKE NA RUSKI FRONTI.

Petrograd, 22. nov. — (Uradno). — Ob reki Stokhod se je vršilo artilerijsko bombardiranje. V okolici Maltolska so Nemci bombardirali z lahimi in težkimi topi okoliščine Garbuzov-Gukalov napadeno od Novo Oleksena. V gubinskih Karpatih je sovražnik napadel pet vrst severno od Gifpnarja, toda bil je odbit.

Berlin, 22. nov. (Brezlično). — V okolici Luchov, v gozdih Karpatih so bili spopadi med patruljami in ujeli 40 Rusov. Prodiranje Rusov v bližnjo okolico, ki so nameravali olajšati pritisk na drugem kraju fronte, je bilo ustavljeno kakor po navadi.

ITALJANI POROČAJO O VSPEHU.

Rim, 22. nov. — (Uradno). — Včeraj so bile vzajemne artilerijske akcije na tirolski in goriški fronti. Na kraški planoti je bilo nekaj manjših infanterijskih bojev, ki so nam prinesli manjše številne ujetnikov. Avstrijski so izvršili napada na naše pozicije na vrhu 126 severno od gore Volterre, toda napada sta bila popolnoma odbita.

RAZSTRELA JE USMRILA 341 OSEB V RUSIJI.

Petrograd, 22. nov. — V Baletni se je pripetila silna eksplozija razstrelivnih snovi, ki je usmrtila 341 oseb, med katerimi so bili in civilisti. Ranjenih leži v bolnišnicah 49 častnikov, 347 vojakov, 131 civilistov in 25 žensk. (Bližje je bilo tudi 27 in ranjenih 22 mornarjev na britiških trgovskih ladjah.

Berlin, 22. nov. (Brezlično). — V Švedskih virov se poročajo, da je razstrelba streliva v Arhangelsku povzročila 40 milijonov škoda na municiji. Razen tega je povzročila 20.000 svežev bombaža in kavčuka v vrednosti sedem milijonov dolarjev.

POSILNIKI CENTRALNIH SIL SO ODŠLI IZ GRŠKE.

London, 22. nov. — Iz Aten poročajo, da so diplomati v Turčiji odšli iz Grške danes zjutraj, kakor je zahteval zavezniški podpoveljnik Fournet. Grška vlada je zagotovila Fournetu, da bi podaljšal termin za odhod poslanikov, ki zadnji je odrekel prošnjo. Avstrijski in španski poslaniki so prebrzo njihove stvari v oskrbo. Turški poslanik je vzel vse reči s seboj.

NEMŠKA SUBMARINKA JE ZAPLENILA POŠTO.

Marseilles, Francija, 22. nov. — Kapitan grškega parnika Eris, ki je danes priplul v tukajšnji loko, pripoveduje, da je parnik ustreljal podmornika in zaplenil 118 zakljev pošte. Dalje je podmornika prisilila moštvo na parniku, da je pometalo tovor blaga v morje.

TRICA POD PRITISKOM ZAVEZNIKOV.

Berlin, 22. nov. (Brezlično). — Včeraj so poročali, da so zavezniki izdali švedski vladi neke zahteve, katere označujejo zvezni vojski v Beču za "nekažnjaznašna". V Beču ni noben šveicar, ki bi se hotel v kar ne more nihče priti. Dalje se glasijo ve-

sti, da so Italijani in Francozi zadržali na meji veliko množico živih in drugih potrebnih, da navede s tem večji pritisk na Švien in izsilijo svoje zahteve.

ZENSKO DELO NA ŽELEZNIČARJAH.

Washington, 22. nov. — Iz Amsterdam poročajo, da je vposlednjih 32.000 žensk na francoskih železnicah in več kot 35.000 žensk na železnicah v Nemčiji, odkar traja vojna.

JAGOW JE RESIGNIRAL.

Amsterdam, 22. nov. — Brzjavka iz Berlina se glasi, da je danes resigniral nemški minister za zunanje zadeve, Gottlieb von Jagow. Za vzrok navajajo slabo zdravje.

Širom Amerike.

NE RABITE PETROLEJA ALI GAZOLINA KOT NETIVO.

Bridgeport, Conn., 22. nov. — Mrs. Razze je vtila v štedilnik malo petroleja, da zaneti ogenj. Nastala je razstrelba z groznimi učinki, ki je Razzevo in njene otroke zavela v ogenj.

Dva dečka in najmlajše dete so umrli, ko si jih prepeljali v bolnišnico. Joseph Razze, oče, njegova žena in triletna hčerka so dobili tako strašne opekline, da zdravniki dvomijo, da oklevajo.

Oče je dobil opekline, ko je gasil svojo družino.

SEIDEL ZAHTEVA, DA MESTO ZGRADI SVOJO PLINARNO.

Milwaukee, Wis., 22. nov. — Socialistični občinski svetovalec Emil Seidel je občinskemu svetu predložil resolucijo, v kateri priporoča, da izdela mestni advokat zakonsko predlogo, ki naj se predloži legislaturi v prihodnjem zasедanju, v kateri naj bo povedano, da ima ljudstvo s splošnim glasovanjem pravico odločiti, da mesto lahko ustanovi podjetje, ki služi za javne potrebe.

Milwaukee Gas Light Company, ki oskrbuje mesto s plinom, je v minulem letu napravila 23,9 odstotkov od vloženega kapitala.

Mestni advokat Clifton Williams pravi, da je družba skozi zadnjih osem let napravila 11 odstotkov dobička, medtem ko pravijo v drugih mestih, da za taka podjetja zadostuje po 7 do 8 odstotkov.

GRANATE SO SE TUDI PODRAŽILE.

Washington, 21. nov. — Podpoveljnik Joseph Strauss je danes povedal pred kongresnim odsekom za mornariške zadeve, da se so podražile topovske granate štirinajstpalčnega kalibra. Lani so take granate stale po \$442, letos pa stanejo po \$520. Cena šestpalčnih granatam je pa padla iz \$30 na \$18 zato, ker so zavezniška naročila iz Evrope prenehala za te granate.

Richmond, Ind., 22. novembra. — Linville Wissler in Hard Carson, še mlada dečka, sta blizu Milforda vtila kačo, ki je imela krog seba majhen železen obroček. Kljub temu, da je obroček stisnil kačo za polovico, je vseeno živel. Farmarji menijo, da je kača zlezla v obroček, ko je bila še majhna in se ga ni mogla osvoboditi.

Lexington, Tenn., 22. nov. — Farmarji, razdeljeni v patrulje in v spremstvu krenih psov, iščejo morilca, ki je umoril 20letno Rebekko Boatright in 22letno Callie Havener.

Oblasti domnevajo, da je morilec izvršil umor iz roparskega namena.

Columbia City, Ind., 22. nov. — 30letni Everett M. Dillon je šel v družbi svojih prijateljev na lov. Prilodil je puško tako malomarno k drevesu, da je zdrsnila in padla na tla. Zrno ga je zadelo v prsa in nekaj ur kasneje je Dillon izdihnil.

Madison, Ind., 22. novembra. — 30 let. farmar Willard Eades spada med tiste ljudi, ki smatrajo za medtiste orožje za igranje in ravstrelno orožje za igranje in ravstrelno z njim kot otroci z igralkami. Šel je na lov in k puški je prilezal še samokres, da se po njego-

vi izjavi vadi streljati v tarčo. Naenkrat skoči preden zajee in Eades je ustrelil. Zajee mu je seveda pokazal pete, sebe je pa zadl v levo roko, ki je držala puškino cev, ker je sprožil samokres mesto puške.

Milwaukee, Ind., 22. nov. — Tukaj se je dogodila fatalna nesreča, ko sta udarila skupaj dva voza ulične železnice. 29letni motorist E. C. Knappen ima zдробljene noge, poleg njega je še sedem oseb ranjenih.

Fort Madison, Ia., 22. nov. — Atchison, Topeka & Santa Fe železniška družba odpošlje od tukaj poseben vlak, ki ima nalogo, da razkuži vse barake in vozove, v katerih so bivali in še bivajo nemški delavci da se prepreči razširjenje legarja.

V Fort Madisonu so obbolele štiri osebe za legarjem in zdravniki so dognali, da so bacile zauesli mehiški prožni delavci.

Hartford City, Ind., 22. nov. — Zena Alberta Thomasa, ki je vtil Sletno Emilijo Stout, ki je vrgel kositrast škafček v avtomobil, in je bil radi vboja obsojen na dve do dvajset let ječe, je spravila v cirkulacijo prošnjo, ki prosi sodišče, da suspendira obsodbo.

New York, 22. novembra. — Trgovci z umetninami so kupili 22 slik znanega slikarja Georgea Innessa za \$222.000. Inness je slikal pokrajine.

Muncie, Ind., 22. novembra. — Tukajšnja tovarna Whitely Mallean Castings Co. je pogorela in škoda je za \$250.000. Družba je takoj izdelala načrt za zgradbo nove tovarne.

Danville, Ill., 22. novembra. — Tolovaj, ki si je zakril obraz z robcem, je oropal železniškega postajnega uradnika na postaji Chicago & Eastern Illinois železnice. Vzel mu je devet dolarjev.

Tolovaja zljaj love s krvnimi psi, seveda brez uspeha.

Olatsee, Okla., 21. novembra. — Tukajšnji socialisti obdelujejo skupaj njivo, ki je zasajena z bombaževim gromom. Čisti dobiček od njive vporabljajo za socialistično agitacijo. Na ta način dobe vsako leto \$200 za agitacijo. Pred nekaj leti je v Olatsee bilo oddanih sedem ali osem socialističnih glasov. V zadnji volilni bitki so izvolili socialisti za župana.

Bartlesville, Okla., 21. nov. — Zvezna vlada je prišla boj proti tihotapecem, ki prodajajo opojne pijače. Aretirana sta bila dva zvezna uradnika in še tucat tihotapecev. Uradnika sta obtožena, da sta dovajala žganje v indijanski teritorij. Med tihotapeci je nekaj uglednih meščanov iz Bartlesville, ki so tudi obtoženi, da so vtihtapljali žganje v indijanski teritorij.

New York, 22. novembra. — Frank M. Halstead, načelnik colninske divizije v zakladniškem departamentu, je izjavil na letni konferenci colninskih uradnikov, da colninska služba ni "zadovoljiva."

Priporočad je, da se naj colninski "oddelek osvobodi političnega vpliva. Dejal je, da nekatere višji colninski uradniki pridejo v pisarno le tedaj, kadar dobe plačo.

York, Pa., 22. novembra. — Farmarji iz tukajšnjega okraja so se peljali v dveh avtomobilih v Lancaster, da kupijo živino. Ko so se približali železniškemu križišču, je šofer prvega avtomobila slišal zvon lokomotive in videl luč, in spoznal je, da lahko križa železniško progo pred prihodom vlaka. To je zautilo šoferja drugega avtomobila, da je drvil za njim. Ali preden je došel na drugo stran proge, je udaril v avtomobil ekspresni vlak. Penzylvanija železnice in ga razsul.

Dva farmarja sta bila na mestu vtila, trije so dobili pa težke poškodbe.

Hastings, Minn., 22. novembra. — Pet dečkov v starosti od 8 do 11 let je šlo na led, ki je pokrival tukajšnje močvirje. Nakrat se je led pod dečki vdrl in zginiti so padli njim.

Par ur kasneje so potegnili mrtve iz močvirja.

New York, 22. novembra. — Kako obsežna je krojaška obrt v New Yorku, dokazujejo številke, ki jih je ohelodanila trgovska zveza.

V New Yorku izdelajo obleke na leto za \$532.000.000.

V raznih industrijah dela 585.279 delavcev v 29.621 delavnicah, katerim na leto izplačajo \$57.498.000 na plačah. V teh industrijah porabijo na leto za \$1.229.155.000 strovin, izdelani produkti so pa vredni \$2.292.832.000. Na krojaško obrt torej odpade eno četrtino izdelanega produkta.

Telef. Monroe 4371 Piano Store 711 Milwaukee Ave.

TONY KOTEK

2848 S. Lawndale Ave., blizu 28. ulice
Hilali telef. Lawndale 4108
CHICAGO, ILL.

Piano prodajamo po tovarniški ceni. Popravljamo, vgrajujemo in stare piano zamenjamo.

M. SCHULZ CO.
Izdelovalatelji najboljših vrste pian.
Imamo tri svoje tovarne.

Priporočam

svojo gostilno v obisk vsem Slovincem in Hrvatom v okolici Youngstown, O. Kadar potujete skozi mesto ali po opravi, se oglasite pri meni. Imam raznovrstne dobre pijače, sveže pivo brinjevec, alivovec, viaky, smotke itd.

Jožef Cigole, E. 397 Federal St. Youngstown, O.

ROBERT W. LAYER ARCHITECT

118 N. La Salle St., Chicago, ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slovincem za izdelovanje stavbinskih načrtov.
Tel. Franklin 5501
TEL. NA DOMU AUSTIN 35003

Dr. LORENZ, specialist moških bolezni.

Jas sem edini hrvaški govoreči specialist moških bolezni v Pittsburghu, Pa.
DR. LORENZ.
644 Penn Av. II. nadst. na ulico.
Uradne ure: dnevno od 9. do 6. popoldne do 8. ure večer. V petkih od 9. dopolne do 2. popoldne. Nedeljo od 10. dop. do 2. popol.

J. RIEGER and CO., 1543 Genesee Str., Kansas City, Mo.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Iskorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogriš, box 214, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kubiš, 9409 Ewing ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEBNI ODBEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POBOTNI ODBEK:

Anton Hrast, 811-95th Ave., New Duluth, Minn.
Jože Radišek, 679 box, Smithon, Pa.
Rudolf Peteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.

UREDNIK "PROSVETE":

Jože Zavertnik, Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
VSE DENARNE KADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

TAJNIŠTVO S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMEROŽIČ, Box 351, Cannonsburg, Pa.

KADEVE PREPIRLJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga instance, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 611-95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPIRI, rasprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglaš., se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvo in upravitelstvo "Prosvete" ne rabite imeti uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje gl. upravnega odbora se vrše redno vsakega 1. in 15. v mesecu ob osmih zvečer v prostorih jednotnega posloja.

ISČE SE PEVOVODJA.

Za vsa nadaljša pojasnila obrnite se pisмено na upravitelstvo "Prosvete", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POZOR, ROJAKI!

Naznjam rojakom, da sem odprl trgovino z mešanim blagom in se priporočam za obilen obisk. Vsakemu bom hvaležno postregel po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,

HERMINIE, PA.

Pošiljatelj denarja!

Vred zelo slabe poštne zveze svetujemo rojakom pošiljati zdaj denar v stare domovine po brezličnem brzojavu.

Natančno smo poizvedeli, da pridejo take pošiljke za današnje razmere hitro. Za naslov se računa 65 centov za vsako besedo. Najboljše je, da se nam pošlje \$4.00 za vsak naslov; ako bo kaj preveč ali premalo, bomo poslali nazaj oziroma pisali za primanjkljaj.

Brezlične pošiljke gredo vse v Nemčijo, od tam na Dunaj, odkoder jih odpošljejo na določeni naslov.

Potrdil o izplačilu se zdaj iz stare domovine ne more dobiti, toda banka K. K. Priv. Oesterr. Credit Anstalt na Dunaju poroča, da zahteva in dobi od pošte za vsako izplačilo takozvan Payee's receipt, t. j. potrdilo s pečatom zadnje pošte in lastnoročnim podpisom prejemnika ali poštarja. Vsa ta potrdila omenjena banka zbira in hrani ter jih bo poslala sem, ko bo poštna zveza zopet vredna.

Opozarjamo, da je mogoče po brezličnem brzojavu poslati le okrogle svote kot so spodaj navedene in še naprej do 10.000 kron.

Za take pošiljke se naj najp. pošilja le poštne Money Order in denar v gotovini, kajti privatnih čekov za brzojavne pošiljke ni mogoče sprejemati.

SPODAJ OZNAČENIM CENAM JE TREBA PRIŠTETI ŠE \$4.00 ZA BRZOJAVNE STROŠKE.

Naslov se mora jasno napisati in dodati: pošilje naj se brzojavno.	
K: 100.00.....	\$ 13.00
K: 200.00.....	26.00
K: 300.00.....	39.00
K: 400.00.....	52.00
K: 500.00.....	65.00
K: 600.00.....	78.00
K: 700.00.....	91.00
K: 800.00.....	104.00
K: 900.00.....	117.00
K: 1000.00.....	129.00

TVRDKA FRANK SAKSER,

52 Cortlandt Street,

New York, N. Y.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

Mi pošiljamo denar vašim prijateljem v stare domovine po najnižjih cenah.

Plačujemo 4 odstotne obresti na bančne vloge.

Mafus, Konvencionalna in Napredna Institucija.

Mogoče vam še ni znano,

ko se dobi najboljšo blago te vrste in po nizki ceni. Tako mesto je samo eno v Ameriki in to je trgovina na veliko Brennan & Osgood v Pittsburghu, Pa.

Pazno prečitajte sledeči cenik:

41. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	\$1.75	Najfinjši Kimmell ali hrvaški galon	\$2.50, \$3.00
51. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	2.00	in	\$3.50
71. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	2.50	Fino belo ali rdeče namizno vino	\$1.00 galon in več
11. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	3.00	Kladli Tokajevci, galon	\$2.50 do \$4.00
121. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	3.50	Fini Temal rum, galon	\$2.50 do \$4.00
Pravi fini Torkoly galon	\$2.50 do \$5.00	Prava Buravirka, galon	\$2.50, \$3.00, \$3.50, \$4.00
Cista mona slivovka galon	2.50 do 5.00	in	\$5.00
Konjak galon	\$2.50 do \$5.00	Vinska žesta, galon	\$3.00 in \$4.00

Mi plačamo pošiljkatvene stroške na vsa naročila od \$5.00 in več med New Yorkom in Chicago. Pošljite denar v priporočenem pismu ali pa poštne ali ekspresne Money Orderu. Pišite nam v slovenskem ali hrvaškem jeziku.

BREMAN & OSGOOD

112 Fullerton St.

PITTSBURGH, PA.

JOSEPH PALL, Slovensko-hrvaški upravitelj.

Nasla trgovina je ustanovljena leta 1893.

ŽRTVE.

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Nadaljevanje)

Kadar je cerkev takisto natlačena polna, da se tišči glava glave — kadar je obrnjenih sto in sto pobožnih obrazov v Marijini s svežim, duhtečim evetjem preobložen oltar — kadar je zamaknjenih nebroj svetlih, zaupajočih oči, v milo na od solčnih žarkov ozarjena, lica Devo božje — kadar v mogočnih akordih donijo ogrle raz kor in se razlega kakor iz enega grla ter odmeva veličastno od cerkvenih sten in obokov: "O prosí, o prosí, Marija za nas!" — tedaj ne more ostati hladno nobeno čuteče sree, in če je sicer še tako indiferentno za svete stvari. Neka blaženost napolni človeku prsi, kadar čuje iz dna sree prihajajočo Marijino pesem, pa naj bodo besede še tako preproste, hodi melodija še tako enostavna, in rad se vda je tej blaženosti.

V Poljanah ni bila cerkev pri nobenem cerkvenem opravilu tako polna kakor pri šmarnicah. K šmarnicam so zahajali radi klerikaleci in liberalci, in iz liberalnih in klerikalnih ust se je glasila iskreno pesem Mariji na čast. Pesem je blažila sree, in ona kruta strast, ki jih je razjedala sicer, se je umaknila, je ponehala za nekoliko trenutkov med Marijino slavnostjo.

Sicer je župnik pred litanijami stopil tudi na prižnico, a tu na srečo ni imel on besede. Čital jim je iz knjige lepe, na Marijino čudotvornost nanašajoče se povesti, in radi so ga poslušali vsi brez razločka.

Ob nedeljah so nadomestovale šmarnice popoldansko službo božjo.

Bilo je predzadnji nedeljo majnika meseca, ko je Manica po končanih šmarnicah na nagih kolenih klečala na kameniti stopnici pred Marijinim oltarjem. Bila je izmed vseh deklet, katerih so bila vpisana pri "devičnem društvu", edina, ki se ji prvotna ognjenost ni bila še prav nič ohladila. Pri njenih vrstih je pojemale pobožnost vidno, in že dolgo ni bilo nobene več, ki bi se bila izkušala ž njo v gorečnosti. Prepustile so ji v tem radovoljno prvenstvo.

Tudi tisto nedeljo je molila še, ko se je bila cerkev že davno izpraznila, ko ni bilo že žive duše več notri. Bila je tako vtopljena v pobožne misli, da niti zapazila ni bila, da je sama. Sklenjene roke je dvignila kvišku liki angel tam pred Najsvetejšim v velikem oltarju, njene oči pa so se neprenehoma strmele v dražestno podobo Kraljice božje, katere nebesko telo je odeval moder, z zlatimi zvezdami posut plašč. Skozi barvana cerkevna okna prodirajoči solnčni žarki so vztrepetavali zdej na njenem životu, zdej na njenem obrazu, in Manici se je zdelo, kakor bi bil ta život oživel, kakor bi se gibal... zdelo se ji je, kakor bi Marija dihala, kakor bi se ji s svojega presetola prijazno smehljala.

Sveta tišina, ki je vdala v hramu božjem, je vplivala čudovito nanjo. Bila je kakor hipnotizovana. Vsi udje so ji mrlj v sladki, nepopisljivi trpljivosti — bilo ji je, kakor bi ne bila več na zemlji, kakor bi jo bila božja Porodnica dvignila k sebi v nebeške višave.

Kdo ve, koliko časa bi bila strmelala še tako, odmaknjena zemskemu življenju, če bi ne bil stopil v cerkev cerkvenik ter začel pospravljati. To jo je zdrnilo iz prijetnih sanj. Vstala je in odšla s sladko zavestjo, da je bila spet najzadnja v cerkvi.

Pred cerkvenimi vrati pa je trešila z župnikom vkup.

"Kaj, šele zdaj greš iz cerkve? ... Saj so šmarnice že pred eno uro minile! ... To je lepo, Manica, da si še vedno tako pobožna! ... No, le pojdi z menoj! ... Dobil sem nove podobice in hočem ti dati eno za to, da si tako pridna!"

In vrnil se je proti svojemu stanovanju, Manica pa je šla vsa srečna za njim.

Okna v župnikovi sobi so bila nekoliko zastara, in prijeten somrak je bil v njej.

Župnik seže v predalček male namizne omarnice ter privleče venjak tri zavojčke podobice.

"Sedi!" veli deklici, pokazavši s prstom na divan, pred katerim je stala lepo izdelana, štiriočlata miza.

Manica uboga, obnavlja se nekoliko, kajti zdelo se ji je preveč časti. Župnik pa sede poleg nje ter začne razprostrati podobice po mizi.

"Oh, kaj, kako so lepe!" je vzključila Manica z nedolžnim veseljem.

"Kaj ne da? ... No, le izberi si, katero ho-

češ!" In razkazoval ji je še dalje vsakovrstne svete sličice, pri tem pa se ji je bil približal tako, da so se njeni mehki rumeni lasi dotikali njegovega lica, in da je čutil njeno gorko sapo.

Manica je trepetala po celem životu, a vedela ni, zakaj. Neka tesnoba se je lotevala njenega sree... toda vse njene misli so se vrtele samo okoli tega, da bi si izbrala lepo, a vendar ne tako dragoceno podobico, da bi ji mogel očitati župnik nesramnost.

Odločiti se ni mogla dolgo, in župnik ni imel, kakor je bilo videti, nič zoper to, da se je tako mudila. Smehljaje jo je gledal in brskal je z desnico po podobicah, dočim je bil položil levico na njeno ramo.

Kar privzdigne deklica glavo ter mu pokaže s prstom podobico, katero bi bila rada imela. Njen pogled je bil tako mil, tako nedolžen, da se je gospod Rajmund hipoma iztreznil. Mahnil je parkrat nervozno z rokami okrog sebe, potem pa pripomnil:

"Manica, le še zanaprej bodi taka, kakršna si bila dozdaj... Pa za očeta moli, več... za očeta, da bi jih Bog izpreobrnil!"

Deklici je izginil smeh, ki se ji je ravno kar še zibal na ustnice, in žalostno, skoro s solzami v očeh je odgovorila:

"Bom — molila!"

Zahvalivši se odide. "Moli za svojega očeta!" to besede so ji bile segle globoko v sree in ni šla domov, temveč vrnila se je v cerkev! Hudo ji je bilo, da je njen oče tak grešnik, in hotela je moliti zanj, moliti, da bi se izpreobrnil, kakor ji je velel župnik.

Bil je to znak nenormalnega stanja njenega, da ni mogla odložiti nobene molitve. Da, včasih z molitvijo, kar končati ni mogla. Vedno in vedno jo je mučila dvojba, ni li molila premalo. Če je šla mimo podobe Križanega, prekrizala se je trikrat, štirikrat, ali še večkrat in ravno tolikokrat je ponovila po tistem malo molitvico, katere se je bila napelila še v šoli in s katero se je priporočala na križu visečemu Zveličarju. In ko je bila včasih že daleč stran od križa in je med tem mislila že na druge reči, se je hkratu zdržnila in začutila je potrebo, da bi iznova pomolila ter se prekrizala. Lotila se je je bila vsled vednega pizadevanja, da bi v pobožnosti nadkrilila druge, neka nezdrava skrupuloznost, radi katere ni prišla nikdar do pravega mira. In tako si tudi zdaj ni mogla kaj, da bi ne bila šla še enkrat v cerkev.

Župnik pa je hodil po tistem še nekaj časa v svoji sobi gori in dol. Bil je hudo razburjen in globoko je vzdihnil. Tudi njega so vznemirjale dvojbe, dvojbe, iz katerih bi se bilo dalo sklepati, da ni govoril gole resnice, ko je trdil o sebi, od nekdaj poklie za vzvišeni duhovski stan... Podobna lepe deklice, ki je sedela malo časa prej tu poleg njega, mu ni hotela iz misli, mu ni hotela izpred oči... In rodilo se mu je v glavi čudno vprašanje, ki njega vendar prav nič ni smelo brigati:

"Čigava bode pač? ... Čigava, čigava? ... Srečen tisti!"

Naposled je šel ven in ubral je najkrajšo pot proti hiši konsumnega društva... Ondi je večkrat iskal tešila, kadar so se ga lotevali nemiti... Bilo je tam že polno njegovih somišljenikov, ki so si vasilili žejo z ne navadno ceninim konsumnim vinom.

Klicali so ga od vseh strani pit, ko je bil stopil v pivnico. In rad se je odzval povabilu tega in onega.

"Ej, vi ste tudi tukaj, Škrjanec?" nagovori majhnega možička drobnih, a živih, hudomušnih oči, ki mu je molil kozarec nasproti.

"Zakaj pa da bi jaz ne bil tukaj?" odvrne oni, naslonivši se nekoliko nazaj v svojem stolu, kakor bi hotel pokazati na ta način svojo veljavo. "Tudi jaz sem tukaj, tudi gospod župnik, pa že precej dolgo!"

"Kako to?" vpraša župnik. "Saj menda niste zamudili šmarnice?"

"Zamudil jih ravno nisem! Lahko bi bil prišel še o pravem času v cerkev, pa sem si premislil... Zglasil sem se mimogrede tukaj, pa se me je lotila taka dremota, da se mi res ni ljubilo hoditi še v breg. Ko je bilo odzvonilo, sem se dal kar zapreti sem noter in nič se nisem imel pritožiti med tem časom..."

"Micika, pa vsaj nisi med službo božjo točila vina?" vpraša župnik svojo nečakinja.

"Bil sem toliko pameten, da sem si ga dal postaviti cel liter predse, še predno je zazvonilo, gospod župnik!" pojasnjuje Škrjanec in hudomušno namežikne.

(Dalje sledi).

zalepke in videl je dleavce, kateri so jih prejeli, postajati in računati.

Sree mu je bilo nemirno, saj že pol leta, ni zaslužil toliko, danes mora dobiti celih petnajst dolarjev in za te kupi otrokom obleke. Še dva sta bila pred njim — še eden in nato je on povedal svojo številko skozi linico v oknu. Pisar je potegnil eno rumenih zalepk in mu jo vrgel na desko v linici.

Prijel jo je — lahka se mu je zdela, — preobrnil jo je v roki in kolena so se mu začela tresti — črez zalepko je bila potegnjena rudeča črta.

Stopil je nazaj k oknu in vprašal s ponižnim jokavožnim glasom: "Gospod, mogoče ste se zmotili?"

"Pridi pozneje, ko bodo vsi izplačani", zarjnil je pisar nad njim.

Počasi, z omahujočimi koraki in z boleščjo v sreu, gledajoč v tla kakor tat, odšel je za pisarno in se vsedel na zaboj. Podprl si je glavo in težke misli so mu bile v duši. Domov se skoro ni upal, saj jim je skoro vsak večer pravil, da jim bo kupil obleke od Arabca, ki pride vsak plačilni dan v jarek.

"Kakor bi bil zaklet!" je vzdihnil in iz med njegovih žuljevih prstov je prilezla solza in padla na tla. Teptanje nog pred plačilnim oknom je ponehalo. Mlakar je dvignil glavo, njegove oči so bile krvavo rudeče in obraz mu je bil skremžen. Vstao je in šel k oknu. Pisar ga je pogledal in ga vprašal, za koliko je prekratek z denarjem.

"Petnajst dolarjev gospod," dejal je z jokavim glasom. Ravnatelj sedeč na mizi in puseč smodko pogledal je njegov obraz in se zasmejaj.

Pisar je nekaj časa računil, nato je odprl okno in mu dejal: "Od prvega do petnajstega plačali smo že po novi lestevici in to znesi pri sedemdesetih vozovih sedem dolarjev manj, ostalih osem dolarjev vzeli smo za najemino, ker je družba tako ukazala. Popreje se je najemnina plačevala za nazaj, sedaj se mora naprej." Okno se je zaprlo in Mlakar se je kakor v omedlevici nalonil na steno.

Kakor da se je postaral za dvajset let, tako počasi je zavil krog vogla pisarne in tu je videl v krogu stati precejšnjo številco premogarjev, ki so kleli in se pridušali. Videvši te v enakem položaju, zdelo se mu je, da se mu je nekoliko zljajšalo gorje. Bili so mlajši od njega, po večini tudi pogumnejši. V kletvinah so dajali svoji jezi duška, med tem ko je bil v Mlakarju zatrt že vsak čut, poguma in zato je — jokal.

"Tožim ga, k sodniku grem!" rentalil je nekdo. "Vem, da je še kakšna pravica. Šestnajstega je nam povedal, dva tedna nazaj je pa že plačo vrgel. To ne more biti."

"K sodniku pojdi, tam bodeš dobil pravico!" rogaj se mu je drugi. "Ali ne veš, da ga je naš ravnatelj nastavlil in mi smo ga volili na njegov ukaz. Pa še ponočni paznik je te družbe. To je ravno tako, kakor da bi šel k spovedi."

Pristopil je Mlakar, videli so njegov obraz in zasmili se jim je. "Nič ne maraj, saj nisi danes sam goljufan, je nas več," hrabil ga je neki tovariš. "Ta Graben je zaklet, in človek ne more iz njega, ako je v njem. Zakaj nismo šli takrat vsi z Matevžem, bi vsaj svet vedel, kake dobrote dobivamo od te družbe."

Odšli so počasi po naselbini in zadnji je šel Mlakar.

Odprl je vrata svojega stanovanja. Žena je stala pri peči in pripravljala večerjo in sredi kuhinje so se igrali otroci. Planiti so kviško in ga začeli izpraševati ali je prinesel, kar je obljubil.

"Jutri dobite," jih je tolažil. "Jutri je nedelja in Arabec gre danes vedno domov," vgovarjal je starejši sin. Nato so ga popraževali po vrsti do male Anice, ki je hotela imeti "tukla."

Žena se je ozrla v njegov obraz in vedela je vse. On je na bolj puden kakor se vsedel na stol. "Kaj nisi dobil nič?" ga je vprašala ko nečno.

"Nič!" odvrnil je turobno in ji razložil položaj.

"Zakaj sem te vzela?" zavajala je žena, "ti si večni nesrečnej. Saj so mi vsi branili, še gospod župnik," vseknila se je v predpasnik in začela jokati.

Pogum, ki si ga bil popreje nabral pri sotrpinih, je izginil in čutil se je osamelega. Vstal je in odšel z gesto pretepenega psa v drugo sobo in se vrgel na posteljo.

Temnilo se je in zunaj so začele padati prve snežinke. Mlakar je ležal na postelji vznak in z odprtimi očmi gledal v strop. Njegova preteklost mu je začela stopati pred oči. Mlad, močan je prišel v ta jarek in sedaj je že star, pa se še ni prihranil nič. Koliko tisoč vozov je že izkopal premoga za družbo in kar zasluži gre zopet v družbino prodajalno; največkrat dobi zalepko z rudečo črto. Na zalepki je pa kakor v posmeh reklama kakšnega bančnega zavoda: "Hrani danes, imel boš dež jutri!"

Kako rad bi si kaj prihranil, ali slab zaslužek, krdele otrok in ker se ganiti ne more iz tega jarka, bodo otroci isto kakor on. Delavci so rekli, da ne pojdejo delati, ali on ve, da bodo šli. V njih glasu ni bilo odločnosti. Vzrok so otroci in zima, ki prihaja sedaj.

"Odnekod mu je prišla misel in zdelo se mu je še najbolj rešilna." "Iti za Matevžem. Najprvo bi šel sam, potem bi prišla družina. Saj drugje mora biti bolje... je vsaj več premogovnikov in človek se lahko prebere, tu se pa ganiti ne more."

Vstal je raz posteljo in odšel k ženi v kuhinjo in ji povedal, kaj namerava. In kakor se je popreje jokala radi tega, ker ga je vzela, začela se je sedaj bati zanj: "Kam hočeš iti, ko nimaš denarja?"

"Hodil bom peš. V enem tednu vem, da mora biti drugje bolje!" "Kaj pa poreče ravnatelj?" in strah ji je plaval v glasu.

"Grem, pa ga poprosim za par se vrnem in vsi bomo šli odtod; dni; rečem mu, da grem obiskati sorodnike."

Povedal je svoje mnenje prijateljem in nekateri so mu odsvetovali, drugi so ga bodrili: "Pojdi in poskusi, mi pridemo za teboj, ako bode tam bolje. Nazaj se še vedno lahko vrneš."

Sneg je bil zapadel par palcev na debelo, ko je Mlakar šel proti pisarni, da poprosi ravnatelja za dopust. Prijetna toplota ga je obšla, ko je stopil v pisarno in v pretrganih stavkih je prosil za dopust.

Nasmehnil se je ravnatelj in vedel je, da mu hoče Mlakar nateziti laž in da gre drugam iskat delo. Nabral je obraz v resne gube in zakričal: "Ako te ni do srede nazaj, zmečem otroke in ženo na cesto!"

"Gospod, lepo prosim vsaj do prihodnjega ponedelja, hitel bom potem bolj z delom," je prosil Mlakar in vrtel klobuk v roki, kakor da bi stal v cerkvi.

"Nič, kar sem rekel, sem rekel!" in pokazal je z roko na vrata.

Odšel je s povešeno glavo in stopil zunaj v sneg, ki mu je zakrpal pod nogami, ter se vstavil neodločen, kam naj krene. "Poskusim vsaj te dva dni, saj mesto, kjer je Matevž ne more biti daleč." Ozrl se je še enkrat po jarku, v katerem je ležal dim nad hišami in v katerem je pustil osemnajst let življenja, zapel si jopič tesneje in odšel po železniški progi iz naselbine v svet.

Pozno popoldne je bilo, ko je prišel Mlakar po železniški progi v malo mestce. Vprašal je za me-

sto B. in pokazali so mu dalje železniškem tiru. Mraz je prišel čimdalje bolj in njega je čelo skrbeli za prenočišče.

Lakote ni čutil več. Šel je mo postaje ter prišel do dolge ste železniških voz, na koncu bila pripeta lokomotiva, gotočaj, da potegne. "Gotovo v mesto B", mislil je Mlakar odprl je prazen voz in skočil njega. Da ga ne izsede, stisnil je v kot.

Kmalu sta prišla dva menda zavirača, oblečena v kake kožuhe, klobučinate čevlje s kosmatimi kapami in rokavi. Vstavlja sta se pri vozu, terem je čepel Mlakar, in je dejal: "Nocoj bode pod ničlo."

"Ako ne več," dodal je drugi vprla sta se v vrata in jih prišla.

"Tudi prav, bode se tople mislil je Mlakar in se vlegel tla. Začutil je, da se je začel premikati in v vozju je začela stajati mrzleje. Zvil se je v klič in šklefetal z zobmi.

"Hoditi bi moral, da bi vrgel," je mislil, ali ni mogel pustiti desk, ki so se ogrele njim, in zvil se je še bolj sku. Vlak je pa zvižgal v mrzlo zimno.

Zdelo se mu je, da mraz o njuje in začelo se mu je polna dremati.

Sedel je v krogu svoje družine malo Anko je imel na kolene. Janezek je bil opravljen li. Jožek se je igral z lesenim njem, Micika z novo punčko, žika je jedla kos maslenega ha. Ostali trije so sedeli v krogu in se igrali z igračami.

Tovorni vlak se je vstavil, zovi so zaropotali, Mlakar je pri oči in jih zopet zaprl — bno mu je bilo —

V jarku v premogarski naselbi, so klečali otroci krog peš molili z materjo za srečno potev očeta in da bi dobil delo.

Ko je lokomotiva porinila v ve na dvorišče neke tovarne, li so delavci hoteč naložiti v njem zmurnjeno truplo. Ko je prišel na lice mesta ambni voz, policaj in z njim nekdo sodnije. Preiskali so mrtvecu pe, da izvedo, kedo da je.

Imel je prazne žepce. le v ranjenu žepu jopice je bila mena zalepka s črkami: W. C. Co. in z imenom Janez Mla. Od spodaj je bila občajna rema neke hranilnice, čez vsa bila potegnjena pa rudeča črta.

V nedeljo za tem je pa duha v cerkvi, ki je stala koncem m bine in jo je lastovla v drugo ravno tako kakor rov in prjalno, pridigoval o "sejaleu in menu."

"In prišel je ponoči hudu zasedal ljuliko med pšenico gromel je gospod. "Tako je tukaj, eden nezadovoljnej spr vso naselbino v nezadovoljstvo. In vstavil jim je smrt. Mlakarje vzgled. "Kaj bode sedaj žena, va z osmimi otroci!" vpil je daleč. "Kedo je kriv nje smrti kakor sejalec ljulike, ki imenujejo socialisti."

Dolgo je še grmel isto nedgospod raz prižnico o socialisti in utrjeval svoje vernike v lušnosti napram svojim gospodjem. O rudečih črtah, ki jih do vajo delavci na plačilnih za kah mesto denarja pri W. C. Co. pa ni rekel ničesar.

Rudeča črta.

Spisal Jože Ambrožič.

(Koniec)

"Daj!" dejal je Mlakar hropenec "že tri dni ga nimam, sem zeni prepeval kupovati ga, samo da dobi malo več denarja na plačilo dan. Otroke imam skoraj nage. Jutri je šestnajstega, torej gre za na drugo plačilo, in te daj si ga vzamem."

Prišla sta do prostora, kjer je Mlakar delal in Matevž je zvil za njim. "Ne delam več. Zvečer pobereš otrodjo in ga darujem tebi, nekaj ga pa vzamem s seboj."

"Kaj mišči delo, pustiti?" vprašal ga je Mlakar.

"Ga moram, ako ne, ne sam kel ravnatelj in mu pomodil ru spode za besede, katere sem danes mmo zalepko. Gled, da se v enem govoril ravnatelju. Sedel je na dvaju izgubi od tod."

Po hodniku je prišel pogovora ste ni odtegnili najemninu njam mulo in žival je sama od se do tedaj bodem v hiši, nobeden ne zavla v Mlakarjev prostori in me ne premakne iz nje," je de se postavila pred voz čuvka, da je jal pogumno Matevž

poganjaj pripel verigo, potegnili je sama od sebe. Idoc pod električno žico spognila je hrbet, kakor da nima kosti v njem. Matevž se je ozrl za njo in rekel:

"Mlakar mi smo tudi mule!"

"Tudi!" odvrnil je slednji turobno. "Samo s tem razločkom, da za mule skrbe, da jih ne vbi je in imajo hrane dovolj, da lahko delajo, mi moramo opravljati delo večkrat lačni!"

Zvečer je nesel Matevž otrodjo iz rova in pri vходу ga je čakal predelavce in mu rekel naj gre z njim v pisarno. "Saj sem vedel," dejal je Matevž in odšel za slednjim.

"Tu je tvoj zaslužek!" je re-

Danes je petnajstega in do pr V soboto pred prvim v mesecu pomikal se je Mlakar počasi v vrsti proti plačilnemu okencu pisarne, ki je stala poleg družbine prodajalne. Začeli so deliti rumene

"Bodemo videli!"

"Videl bodeš te sužnje, nekoč zadosti stisnjene, — oven na stikalnici bode počil in gorje tebi in tvoji družbi," zagrozil je še Matevž in odšel.

Drugi dan so mu zmetali vse pohištvo na cesto. Matevž se je smejal in to je hlapce družbe še bolj jezilo. Pokliral je ženo in otroke in odšel lepo mirno, pustivši stati pohištvo na cesti. Vedel je, če le s prstom gaue, ga vtaknejo v zapor, ker v tem jarku je M. C. Co. absolutni gospodar.

Srečal je sredi naselbine Mlakarico, vzela je slovo od nje in ji povedal, kam je namenjen. Pridi-ta za menoj, tam so premogari organizirani, in ni taka sužnost kakor tukaj."

V soboto pred prvim v mesecu pomikal se je Mlakar počasi v vrsti proti plačilnemu okencu pisarne, ki je stala poleg družbine prodajalne. Začeli so deliti rumene

Vabilo na ljudski shod

katerega priredi

Soc. klub štev. 118

dne 26. novembra

ob drugi uri popoldan v dvorani društva

"Postojnska Jama"

V CANONSBURG, PA.

Tem potom se v ljudno vabi vsa podporni društva in soc. klubi iz Western Penna, da se shoda polnočtevno udeležijo. Pred in shodu bode konetirala "Slovenska godba iz Alexander, Pa."

GLAVNI GOVORNIK BODE SODRUG E. KRISTAN IZ CHICAGO

Vstopnina prosta.

Za mnogobrojno vdeležbo se priporoča

SOC. KLUB ŠT. 118.